

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XI. Iacob. Sadoletvs S.R.E. Card. Isidoro Clario abbati, S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](#)

egi me, nō illi quo ceteris in rebus plurimum vales, iudicio esse
magnum puto. Verum quoquā se modo habeant Christianæ
religio illa est ipsius nobis in Deum coniuncta firmior, quod is pro
hunc inimico perpetuaque benignitate & clementia populos suos
defendit & intercedit: neq; gentem delectam ab Iesu nonnullorum
ferebat aq; perfidia dari in exitum voler. Quam ego vnam con-
fessionem, nec aliam præterea vilam, his tot malis reperio. Sed
debet fini. Quid seribus, iuncta isthinc multorum cōfuetudine,
impinguis eorum qui legationis munere apud vos funguntur,
ampliciorū sapientiæ humorūq; hominum, comitate erga te,
omniumque liberalitate leuata molestias tuas: facile adducor in
cum lenitiam, vt tibi ista peregrinatio non defigienda suffi-
cient. Nihil enim potest esse dulcius, quam cum doctis, cum
poois, cum rānamib; verfar. Quibus quidem legatis, quos
eponentes summo cum honore colo obseruoq; plurimam vr-
alem verbis mesuntes, nō rogo te solus, verum etiam fla-
gim letatam, fidalem & contubernalem tuum, vidi Ferrariæ,
impe cum oīis colluctus, & quantum illo breui tempore
miseri potui, cuius excellens ingenium, singularē que doctrinā
etiam tempore probavi. Eum tu, & item contubernalem tuum
Cinabonum, quem testimonio tuo, & amare copi, & virum
egregium esse arbitror, meis verbis salutem iubeas velim. Fac va-
kaciones, mārū diligas. Romæ, Calen. Septembri, M.D.XL.V.

X I.

IACOB. SADOLETVS S. R. E. C A R D.

Isidoro Clario Abbati, S.P.D.

CAPITVLAM THASINN & Lucianī nostri literas, gratas mihi
Avulsi: sed cū illi tunc aliqua rescripsisse, distuli scri-
beri, quod habarem absolute in eum de peccato originis
liberum. Quem nunc tibi mitto, correctum aliquot in locis: non
qui mihi videbent ab integra in Deum fide esse aliena: sed vr-
eferentes fugerem quas studio omni semper devito, si tamen
iudiciale ratione concedatur: est enim seculum hoc, si quod
negram aliud, vt tu quoq; ferib; ira paratu ad infidias omnium
temporis liberationibus que tendendas, vt transiri nusquam sine
penitentiā possit. Sed si virilis animi nō est, deterre me ab actione
ipsius honestis: ne meum quidem erit, si quid sit in quo praedelle
nolum fidei Catholice, quam ego sanctissimè & constantissimè
vobis defitare a conendo hominum contentiofotum causa. Ego
mei capu ingenij (quod sane quam exiguum est, sed cupidi-
tum invenientem indagande veritatis) conatus sum, quoad potui,
poterem obscurissimam: & hoc originis peccatu, quod lem-

Cc. 5 per ad.

per adhuc mihi latuisse visum est, in conspectum hominum
cemi: proferre: si id tamen sum assecutus. Quod iam non incen-
sed aliorum erit iudicium: & imprimis tuum, filiole charitatis
comitum qui tuorum vna Luciani & Chrysostomi: quos ego
non certandi studio, sed animo cognoscendi, amice & ingenio
mea scripta lecturos. Habes igitur librum, in quo legendo qua-
dam a te peto: primum, ut attento animo cum pergeas, deca-
tota materia non ante quicquam statuas, quam illa tibi bene per-
cepta & cognita fuerit: habet enim (vt opinor) subtiliores non
nullas coniunctiones. Deinde, vt cum legeris, remque cum la-
miliaribus tuis communicaueris, si qua offendes in eo, que ap-
te videatur a Catholica fide dispareare, mihi ante nunties, quoniam
cuique notum facias: vt possum, id quod maximè opto, non
lunam probus esse ecclesiae filius: sed etiam videri. Evidem habo
raui, & admissus sum: omniaque circumspexi, ne imprudentia
derem in sententias reprehensione dignas. Nam de industris
cas incurrire perquam impium est: neque id vndeque sinatur
Deus. Inscium autem & officiantem labi aliquando, & errare, ei
humanum. Sed ramen, vt admonitu benevolorum error statim
tollatur: quo ego mediocriter sum animo, vt & audiurus simili-
benter errores meos, & illos studiosi emendaturus ac corredit-
rus. In quo mihi Isidore tuam imprimis operam benevolentiam
que requiro. Si ergo erit quicquam eiusmodi, me quoniam prius
certiorem facies: reliquos celabis: donec tibi a me fuerit respon-
sum. Cum reliquos dico, tuos comites excipio: quorum ego per-
mutum, & confido probitati, & tribuo doctrinae. Sin autem mihi
fuerit quod Christianae pictati sit adulterium: erunt autem
aliqua, quae disputationibus trahi in diuersam partem possi-
deantur: ijs posthabitis atque neglegitis, librum communicalis
quibus cum voles. Nam certe res ipsa & veritas se ipsum rati-
tur. Aut si quid erit fortasse, quod nequear defendi: tarditas mea
ingenii accusabitur, non in Deum fides: quorum primum tolli
rabilius est, alterum ferri nullo modo potest. In conferendo
autem & communicando, rogo te uti habeas potissimum Ambro-
sium Catharinum: omniaque ita agas & tracteas, vt tua in me
benevolentia, & mea erga te mutua postular. Quantu momentu
& quanto opere conducat hominibus Christianis, cognoscere hoc
origini peccatum, qua in re consistat, & ad fidem nostrae mysticae
intelligenda quam habeat vim, distinxerem pluribus, nisi te opere
me id nosse facire: quamobrem superfectebo hac parte orationis.
Tantum te orabo atque obsecrabo, vt scilicet hunc laborem
non inuitus, mei honoris causa: tuamque solitam humanitatem
& benevolentiam sepe mihi perspectam, in hac re porfissimum
exhibeas mihi & praestes: quod ego sumimum a te officium,

indictum animi amicissimi sum habitus. De prædestinatione
quid farnam, & quād cum Luciano mea mens consentiat, ex
hocquo quoque libro poteris habere compertum. Vale. Romæ,
XII. Calend. Febr. M. D. XLVI.

XII.

JACOB. SADOLET. S.R.E. C A R D . N I -
colao Peitellio, S. P. D.

PAVILS ad me scribit, in eo obcundo munere, quod rogatu
meo sibi epistoli te & Carpenteriæ tenuibus ciuibus vsq; eo fa
miliare, ut in sacris illis concionibus, quas ad populum habes,
ne religiosis studiis ardenter, nec rerum copia vberior, nec
excessus liberioris maior desiderari posse videatur. Itaq; admi
cendum ad te audiendum hominum cuiusq; generis, etatis, ordi
nat, concussum fieri, ut profrus nunquam istuc quicquam maiore
bonorum vel frequentia, vel admiratione, eius generis concio
ne habebit. Quod mihi quidem, qui præstantissimum inge
nium tuum, pari vita integritate ac pietate contumelium, istuc
cum ellen, facile perspexit, minime mirum visum est. Non pos
sim unum facili verbis confequi, quam id gratum mihi & iu
ventudin acciderit. Nihil enim vehementius studio atque opto,
quam illos homines, quos fidei mea commissos, paterno planè
ante prosequor, his tam turbulentis temporibus, quibus mul
titudine a vera religione abducuntur, in recta erga Deum fide
ante officio manere. Itaque cum tu ad eos contendos, tam
fideim, tamque egregiam operam mihi absenti naues, incredibi
li quadam volupitate afficiar necesse est. Tibi vero eo nomine
tum debere me intelligo, quantum equidem vir posse vne
cum video perfolure. Sed tamen, & is primùm, qui pias ho
minum actiones celestibus præmis remuneratur Deus, cui tu
in pennis delectus, tam præclaris officij tui amplissimam tibi mer
itum reddet: & ipse non defisitam, quin tibi pro tantis tuis in
te, neisque cives meritis, aliquam aliquando gratiam refer
at. Tunc ciuitati isti pergas rectam, quemadmodum facis, sa
lum & immortalitatis viam ostendere: meque apud Deum pre
cautibus tuis iuves, ut mihi ad Ecclesiam meam regendane
tudine illius benignitate contingat, abs te vehe
menter peto. Vale mi Peitelli. Romæ,
M. D. XLVI.

IAC.